

Syndikalism, kollektivism, kommunism

Alibrando Giovanetti

1926

Temat är gammalt och oändliga debatter ha förts om det. Likväl är det ständigt aktuellt ända till den dag, då proletariats sociala förhoppningar skola från teorien träda över tröskeln till verkligheten.

Max Nettlau, liksom andra, som skrivit före honom, har alldeles riktigt erinrat om, att man icke kan övergå från kapitalismens ekonomiska system till kommunismens genom tillämpandet av formeln "åt var och en efter hans behov", utan att först ha uppnått en viss grad av ekonomisk samhällsutveckling och en till den nya jämlikhetsregimen svarande fullständig reorganisering av produktionssystemet och distributionen. Först sedan man återuppbyggt samhället på en ny grundval skall det bli lättare för människorna att fritt kunna tillfredsställa sina personliga behov utan att av andra människor eller av samhällelig nödvändighet åläggas inskränkningar och utan att därför öva förfång för andra människor, som åtnjuta samma friheter.

Då jag för några år sedan genomläste ett gammalt program för Socialistiska Förbundet i Terni (Italien), ett program, som torde stamma från åren omkring 1885, kunde jag icke undgå att lägga märke till hur naivt det var, hur tvärsäkert det var i sina kronologiska förutsägelser, hur litet det hade med morgondagens verklighet att skaffa, fastän det såg fullkomligt logiskt ut.

I detta program hade man fixerat den sociala revolutionens omedelbara uppgifter och densamma efterföljande utveckling. Efter några betraktelser sammanfattar programmet de mål man vill uppnå dagen efter revolutionen, det vill säga: demokratisk, parlamentarisk republik på det politiska området, kollektivism som samhällets ekonomiska organisationsform. Efter dessa former för det sociala livet skulle det - när förhållandena tillät det, när en radikal förändring uppnåts, när det uppnåts en betydlig höjning av den allmänna moralen och när man uppnått en betydlig ökning av den samhälleliga rikedom - uppstå *anarki* som politisk samhällsform och kommunism på det ekonomiska samhällslivets område.

Ännu i dag, efter så många år, erinrar jag mig denna programmatiska formulering, som antagits av Socialistiska Förbundet i Terni, en organisation, som i själva verket var en fortsättning efter den första internationalen såväl med avseende på de personer som voro medlemmar av denna organisation som också på grund av de idéer som voro dominerande inom densamma. Man tillskrev Andrea Costa redigeringen av detta program under den period, som låg mellan hans bakunistiska internationalism och den legalitära socialism, för vilken han blev en av de första parlamentariska representanterna. Det var, som sagt, en mycket enkel formulering, ty det förefaller som varken republik eller kollektivism, så som de fattades och förklarades i den tidens program och så som de också fattas i dag av de olika socialistiska skolorna liksom av den syndikalistiska rörelsen, skulle kunna bli den samhälleliga organisationsformen.

Jag skall tillåta mig att i en annan artikel behandla problemet om vilken politisk struktur det autonomistiska och federalistiska samhället bör få ifrån begynnelsen, och går nu att examinera de spörsmål som äro sammanbundna med den ekonomiska organisationen, särskilt den som definieras som *kollektivism* och den som definieras som *kommunism*.

Jag vidhåller att man varken kan eller bör helt och hållet skilja de tvenne formerna. Jag tror att förhållandenas nödvändighet påbjuder användandet av båda formerna, av ända en, än den andra formen samtidigt, med hänsyn till miljön och den ekonomiska utvecklingsgrad, som uppnåts i samhället, eller att såväl den kollektivistiska som den kommunistiska formen samverkar under hänsynstagande till varje individs såväl utförda arbete som behov.

Om vi i politiskt avseende vill nå fram till organiserandet av samhället utan politisk makt (stat, regering, parlament etc.), så ha vi i ekonomiskt avseende en motsvarande uppgift i avskaffandet av löneslaveriet medelst expropriation av kapitalet och utbytandet av den privata äganderättens regim med den gemensamma äganderättens under förvaltning av producentgrupper eller fackföreningssammanslutningar.

Kollektivismen frambringar ständigt under sina skilda former löneslaveri, fastän den befriar sig från kapitalismen. Ty i kapitalismens ställe sätter den något annat, något, som kan vara Kooperation eller kommunal eller statlig administration allt efter som det är socialdemokrater eller auktoritära kommunister som bestämma. Å andra sidan skall icke kommunismen med sin formel: "åt var och en efter hans behov" kunna vinna tillämpning innan de redan nämnda betingelserna förverkligats.

Man ser att det för människorna uppstår en nödvändighet att anpassa sig till lönearbetets pinsamma form, då denna icke helt och omedelbart kan försvinna med kapitalismens försvinnande.

Man upptäcker också, att det kollektivistiska systemet genom tillämpandet av sin form: "åt varo och en efter hans arbete" icke tillförsäkrar alla mänskliga varelser (män, kvinnor, gamla och barn som icke kunna arbeta, etc.) livets nödvändiga existensminimum, men överlämnar en del av dem åt tillfälligheten eller barmhärtigheten och ovissheten för morgondagen. Det är sant att ett nytt samhälle, även om det ännu icke är kommunistiskt, måste tillgodose behoven hos de gamla, barnen, de arbetsodugliga, de arbetslösa (även om arbetslösheten är av kort varaktighet). För dessa varelser upphör icke behovet eller rätten till livet, därför att de icke utöva ett yrke eller utföra ett arbete. Men de hänvisas vanligen till de offentliga barmhärtighetsinrättningarna, som äro långsamma, byråkratiska, otillräckliga för att fylla de behövandes verkliga behov, samtidigt som de förödmjuka de hjälpsökande.

Förutsatt att hjälpen till dessa människor baseras på en helig rätt - rätten att leva - och icke på filantropiska institutioner, även om dessa skulle ha en socialistisk etikett, så menar jag att alla mänskliga varelser, arbetsdugliga eller icke arbetsdugliga, böra få sina behov fyllda från samma sociala rikedomskälla, d. v. s. att de industriella och agrikulturella företagen, de olika offentliga verken och inrättningarna böra på samma sätt förse alla med det nödvändiga, icke blott arbetarna utan även arbetarnas barn, de ålderstigna och de som äro oförmögna till arbete.

På detta sätt skulle det icke blott skapas en direkt och rapp distribution av rikedomarna, men man uppnådde samtidigt en administrativ förenkling genom överflödiggörandet av alla hjälpinstitutioner, vilkas administrativa omkostnader måste belasta samhället till ingen nytta.

Man måste således bestämma sig för den minst komplicerade, den mest ekonomiska och decentralistiska planen för reorganiseringen om man vill avskaffa lönesystemet och fylla alla individers närmaste behov utan att därför avlägsna sig från dagens nödvändighet och från den förestående sociala rekonstruktionen.

Ett blandat kollektivistiskt-kommunistiskt system skulle kunna få en praktisk tillämpning genom att det till varje arbetare utlämnades en anvisning, representerande det nödvändiga minimum, som behövdes för att föra ett liv i enlighet med den nya civilisationens krav och i förhållande till de rikedomar, samhället disponerade för alla sina medlemmar. Denna andel av de samhälleliga rikedomarna skulle varje social administration (industriellt företag etc.) kunna utbetala till arbetarna, som sysselsattes inom densamma, medelst check eller annat bytesmedel under förutsättning av att de hade utfört sin arbetsdag av åtta, sex eller färre timmar, som genom överenskommelser fastställts efter arbetets olika karaktär och efter samhällets ekonomiska utvecklingsgrad.

Denna andel skulle var och en få behålla även under bevisad sjukdom, under tillfällig sysslolöshet, vid permanent invaliditet eller vid inträdd ålderdom, behålla den som man behåller en pension i det borgerliga samhället, men med den väsentliga skillnaden, att den är garanterad och att man kan njuta den som något som tillhör en, något man har rätt att utfå av den gemensamma samhälleliga rikedom. Det är denna ekonomiska trygghet, denna rätt som gör arbetaren oavhängig, ger honom hans individuella frihet mer än alla abstrakta försäkringar i princip om frihet och oavhängighet.

Innan människorna ännu blivit botade för de talrika moraliska och sociala sjukdomar, som ärvts från det kapitalistiska systemet, skulle det kunna tagas hänsyn till varje arbetares och anställds olika arbetsskicklighet och anlag, och den varierande tilläggspremie - om man så vill kalla den - skulle kunna tilldelas arbetarna och de anställda i enlighet med karaktären, risken och volymen av det utförda arbetet. Arbetaren skulle på detta sätt kunna förskaffa sig ett det garanterade existensminimum överskjutande tillskott, som möjliggjorde för honom att uppnå en högre levnadsstandard.

Några ord beträffande underhåll och uppfostran av barnen. Man kan lätt nog säga: samhället skall genom särskilda institutioner och skolor draga försorg om alla de barn, som icke äro så gamla att de skola göra nytta för samhället. Men det gäller här ungefär en fjärdedel, något mer eller mindre, av hela befolkningen, och det är icke så lätt att skapa talrika institutioner för vården av alla dessa intill dess de nått en ålder av sexton eller aderton år. Och dessutom - skulle detta icke medföra ett ingrepp i barnens frihet? Och skulle föräldrarna vara hånade för att låta beröva sig barnen? Det är nödvändigt att man betraktar problemet från den praktiska sidan och tar hänsyn till de nuvarande familje- och samhällsförhållandena.

Jag menar, även i detta fall, att den samhälleliga administrationen bör tillfredsställa behoven hos sina egna samhällsmedlemmars barn genom att tillförsäkra dem ett visst existensminimum enligt deras olika ålder och utveckling. Man skall icke tro, att det här gäller en fullständig nyhet. Under kriget tillförsäkrades arbetarna

vid en hel del industriella företag i Italien ett tillägg för varje barn utöver avlöningen, visserligen ett mycket blygsamt tillägg, men icke destomindre en bekräftelse av denna princip och en början mitt i den borgerliga regimen.

Genom tillämpandet av denna blandade form för fördelningen av den samhälleliga rikedom (det fixerade minimum, premietillägg för arbete och tillägg för barn) kommer man till ett resultat helt olika den fördelning, som verkställes i det borgerliga samhället. Här får varje samhällsmedlem en garanterad existens på basis av jämlikhet (om än icke absolut), tillräcklig för att föra ett människovärdigt liv. Det kan ännu icke bli någon period av överflöd och det kan ännu icke vara tal om tillämpning av ett idéellt system. Man måste betrakta det som en övergångsform med avseende på fördelningen, en form, som ligger nära den sociala jämlikheten och rättfärdigheten.

Jag gör inte anspråk på att ha framlagt någon ofelbar form, men ajg tror mig med denna framställning ha bidragit till framställandet av den närmast liggande lösningen. Ett blygsamt bidrag, som åtminstone kan giva uppslag åt sökarna efter praktiska lösningar av den ekonomiska organisation, som skall underlätta förverkligandet av den revolutionära syndikalismens första mål: avskaffandet av löneslaveriet.

Det Anarkistiska Biblioteket

Alibrando Giovanetti
Syndikalism, kollektivism, kommunism
1926

Syndikalismen #1 1926

www.anarkistiskabiblioteket.se